



Verantwoord beleggen

Kwartaalrapport 3^e kwartaal 2019

Stichting Pensioenfonds SNS REAAL

INHOUDSOPGAVE

1. ONTWIKKELINGEN IN HET DERDE KWARTAAL 2019	4
2. THEMA ONDER DE LOEP	6
3. ACTIEF AANDEELHOUDERSCHAP	8
3.1. ENGAGEMENTS	8
3.2. STEMMEN	10
4. HET BELEGBARE UNIVERSUM	11
4.1. BEDRIJVEN.....	11
4.2. LANDEN (Staatsobligaties)	11
BIJLAGEN	12
UITSLUITINGEN: BEDRIJVEN.....	12
UITSLUITINGEN: LANDEN	15
DISCLAIMER.....	17

COPYRIGHT 2019

ACTIAM behoudt alle rechten (inclusief auteursrechten, handelsmerken, patenten en elk ander intellectueel eigendomsrecht) met betrekking tot alle informatie in deze publicatie (inclusief alle teksten, grafische afbeeldingen en logo's). U mag de informatie in dit document in geen enkele vorm kopiëren, publiceren, distribueren of reproduceren zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van ACTIAM.

1. ONTWIKKELINGEN IN HET DERDE KWARTAAL 2019

Ontbossing

Als grootste regenwoud in de wereld speelt de Amazone een cruciale rol in het klimaatsysteem van de aarde. Het voortbestaan van de Amazone wordt echter bedreigd. De grootste bedreiging voor het voortbestaan van het regenwoud is ontbossing. De recente bosbranden zijn onderdeel van het structurele probleem van ontbossing in de Amazone. Ontbossing in de regio kan mogelijk het hele ecosysteem in gevaar brengen, waarna het regenwoud niet meer in staat zal zijn zichzelf te handhaven en zich geleidelijk omvormt tot een Savanne met minder biodiversiteit en dat aanzienlijk minder CO₂ opslaat.

Als investeerders zien wij ontbossing en de bijbehorende effecten op biodiversiteit en klimaatverandering als systeemrisico's voor onze portefeuilles. Vermindering van ontbossing is een belangrijke oplossing voor het beheer van deze risico's. Gezien de groeiende risico's als gevolg van toegenomen ontbossing, vragen wij bedrijven daarom dringend om hun inspanningen te verdubbelen en te rapporteren hoe zij ontbossing in hun activiteiten en toeleveringsketens elimineren. Daarom worden bedrijven opgeroepen tot:

- Het publiceren en implementeren van een specifiek beleid voor ontbossing met meetbare en tijdgebonden verplichtingen
- Het in kaart brengen van ontbossingsrisico en dit risico beperken tot het laagst mogelijke niveau
- Het opzetten van een transparant monitoring- en verificatiesysteem voor naleving door leveranciers
- Het jaarlijks rapporteren over blootstelling aan en beheer van ontbossingsrisico.

Deze acties zijn ook opgenomen als doelstellingen van engagements die wij voeren onder de vlag van de PRI (Principles for Responsible Investment). Wij voeren engagements met bedrijven in de soja en veeteelt industrie, sectoren die grotendeels verantwoordelijk worden gehouden voor ontbossing in de Amazone en omliggende regio's. Door middel van engagements voeren wij gesprekken met de bedrijven om transparant te zijn over mogelijke ontbossing als gevolg van economische activiteiten en bedrijven te stimuleren om verdere ontbossing volledig te stoppen.

Werkgroep voor verantwoord waterbeheer in de mijnbouwsector

Sinds dit kwartaal neemt ACTIAM deel aan een nieuwe werkgroep over watergebruik in de mijnbouwsector. Het doel van de werkgroep is het stimuleren van de toepassing en naleving van internationale sociale- en milieustandaarden door de sector. Naast ACTIAM bestaat de werkgroep uit drie andere Nederlandse vermogensbeheerders, een brancheorganisatie en vertegenwoordigers van een internationaal samenwerkingsverband dat zich bezighoudt met natuurbehoud en het duurzaam beheer.

De werkgroep focust zich op het verantwoord gebruik van water in de mijnbouwsector. Water is een belangrijk component in de mijnbouw waar veel risico's aan verbonden zijn. De omgeving van mijnbouwbedrijven wordt aangetast door verkeerd waterbeheer en vervuiling via afvalwater. Deze effecten vormen niet alleen een bedreiging voor het milieu maar ook voor de activiteiten van mijnbouwbedrijven zelf. Door waterschaarste en extreme weersomstandigheden nemen deze risico's alleen maar verder toe.

ACTIAM beschouwt het als essentieel voor mijnbouwbedrijven om waterbeheerprogramma's en innovatieve technologieën te implementeren die het watergebruik van hun activiteiten optimaliseren. ACTIAM levert daarom een actieve bijdrage aan de werkgroep met als doel mijnbouwbedrijven te stimuleren publiekelijk te verbinden aan standaarden en richtlijnen op het gebied van waterverbruik, zoals het IRMA (Initiative for Responsible Mining Assurance).

Coller FAIRR Protein Producer Report 2019

Het investeerdersnetwerk FAIRR (Farm Animal Investment Risk and Return) heeft in hun laatste rapport vastgesteld dat er nog een lange weg te gaan is voor grote multinationals om te kunnen voorzien in de vraag naar vleesvervangers en alternatieve dierlijke eiwitten. Verder was de conclusie dat een te klein aantal bedrijven een strategie ontwikkelt voor duurzame eiwitproducten. De voedselindustrie is nodig om klimaatverandering te bestrijden en de noodzaak is hoog voor hen om hun strategie aan te passen naar alternatieve eiwitproducten. De vlees-, melk- en visbedrijven zouden volgens het rapport hun enorme impact op de planeet niet verminderen zolang er geen nieuwe strategie komt.

DNB werkgroep biodiversiteit

In 2016 heeft De Nederlandsche Bank het platform voor duurzame financiering opgericht om de aandacht te vergroten voor duurzame financiering in de financiële sector. In juni jl. is er een werkgroep biodiversiteit gestart vanuit het platform voor duurzame financiering, waar ACTIAM aan deelneemt, dat zich specifiek over biodiversiteit gaat buigen aangezien binnen de sector het besef groeit dat biodiversiteit financieel materieel is. In het jaar 2020 zal het actieplan

van de VN voor biodiversiteit ten einde komen (United Nations' Decade on Biodiversity). In dat jaar wil de werkgroep resultaten presenteren omtrent uitdagingen ten aanzien van biodiversiteit en aanpak voor de sector. ACTIAM is al langer betrokken bij het onderwerp biodiversiteit, onder andere via het Platform Business & Biodiversity vanuit de Europese Commissie en is ACTIAM onderdeel van het Platform Biodiversity Accounting for Financials waarvoor vorig jaar een rapport is uitgekomen over Common Ground on Biodiversity Footprints.

Eerste bijeenkomst Universiteit Utrecht: Studie over klimaatrisico's voor de financiële sector

In september vond de eerste bijeenkomst plaats van de klankbordgroep die betrokken is bij de studie van Sustainable Finance Lab en de Universiteit Utrecht naar "Klimaat gerelateerde risico's voor de financiële sector". Meerdere financiële partijen nemen deel aan de groep, waaronder ACTIAM. Het doel van de studie is om de klimaat gerelateerde transitie risico's voor de financiële sector in kaart te brengen.

Een voorbeeld van een transitierisico is de noodzaak van de Duitse auto-industrie om de ontwikkelingen van haar grootste afzetmarkt, China, bij te benen. De Chinese regering zet volop in op elektrisch rijden en betaalt voor oplaadpalen en innovatie. Particulieren die een elektrische auto kopen, ontvangen een subsidie waar de regering strenge emissienormen voor hanteert.

Groene obligaties

Groene obligaties passen bij de ambitie van ACTIAM om voor haar klanten zo breed mogelijk bij te dragen aan de financiering van duurzame ontwikkelingsdoelen. Door te investeren in groene, sociale en duurzame obligaties draagt ACTIAM bij aan projecten op het gebied van, onder andere, hernieuwbare energie, energie efficiëntie en schone transportactiviteiten. Daarnaast gelooft ACTIAM dat het investeren in obligaties met een sociale impact op de lange termijn zal leiden tot hogere financiële rendementen.

Omdat groene, sociale en duurzame obligaties een speerpunt zijn van ACTIAM, is er een eigen kader ontwikkeld om de obligaties te beoordelen. Binnen deze aanpak wordt onder andere gekeken naar de projecten die worden gefinancierd, inclusief hun impact en eventuele doelstellingen, en naar het ambitieniveau van de uitgevende partij. Op basis van deze analyse, naast die van de kredietkant van de uitgever, heeft ACTIAM afgelopen kwartaal geïnvesteerd in de volgende, nieuwe leningen in de financiële sector (Standard Chartered, Société Générale) en in de niet-financiële sector (ENBW, E.ON, NWB).

Sustainability bij Standard Chartered

In het begin van het derde kwartaal heeft de financiële instelling Standard Chartered de eerste Sustainability Bond uitgegeven. De bond heeft een focus op opkomende markten met als doel kapitaal te alloceren om klimaatverandering te bestrijden en om voor ondernemers de toegang tot financiering te verbeteren. Het bedrijf geeft aan actie te willen ondernemen aan het feit dat slechts 60% van de SDGs zijn gefinancierd in opkomende markten met zelfs maar 10% in Afrika. Dit zal gebeuren via projecten zoals windmolens, zonnepanelen, schoon transport en water. Maar ook via het assisteren van ondernemingen in financiering en microfinancieringen.

De uitgifte van deze obligatie komt enkele weken nadat Standard Chartered het eerste duurzame deposito heeft gelanceerd. Dit is een product voor zakelijke klanten waarbij het kapitaal ook wordt gebruikt om projecten te financieren die in lijn zijn met de SDGs voor opkomende markten.

Beide producten passen goed bij het idee dat ACTIAM heeft over groene financiering: projecten met een duidelijke impact gekoppeld aan heldere doelstellingen.

PRI Plastic Investor Working Group

De PRI-investeerderswerkgroep over plastics heeft in het derde kwartaal twee rapporten uitgebracht. Deze rapporten gaan in op de vragen waarom plastics een probleem vormen voor investeerders en voor welke sectoren in de plastics waardeketen het kansen en risico's brengt. Plastics worden in bijna alle sectoren gebruikt en plastics spelen een belangrijke rol in onze maatschappij. Maar het levert ook milieu- en economische risico's vanwege de impact die de productie van plastics heeft op klimaat, water en gezondheid en vanwege problemen met afvalbeheer en hergebruik. Wereldwijd wordt gezocht naar manieren om het gebruik en afvalbeheer van plastic producten te verbeteren en het gebruik van wegwerpplastic te verminderen. Nieuwe technologieën, innovaties en nieuwe regelgeving brengen risico's met zich mee, maar ook veel nieuwe kansen. Als lid van deze werkgroep heeft ACTIAM bijgedragen aan deze rapporten.

2. THEMA ONDER DE LOEP

Klimaatverandering als een doorsnijdend beleggingsthema?

Klimaatverandering stond de afgelopen periode weer volop in de belangstelling. Wereldwijd demonstreerden honderdduizenden betogers voor meer actie door overheden en bedrijven, de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties spoort landen aan om werk te maken van hun klimaatbeleid en het IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) kwam met nog meer alarmerend nieuws over smeltend noordpoolijs en de snel stijgende zeespiegel. Maar er was ook voortgang te melden. De Duitse regering heeft een ambitieus klimaatakkoord aangekondigd en een groep banken heeft aangekondigd investeringen in fossiele brandstoffen af te bouwen.

Hoewel de oorzaak van klimaatverandering vaak wordt versimpeld tot uitstoot van CO₂, is het een veelkoppig monster. Een monster dat bij bijna al onze beslissingen, in alle sectoren en bij alle bedrijven een rol speelt. In iedere sector speelt de vraag hoe zij hun energiegebruik kunnen verminderen - van de energie-intensieve metaalindustrie tot aan de vraag naar elektriciteit en verwarming bij huishoudens. Maar klimaatverandering wordt ook versterkt door mijnbouw, ontbossing, veehouderijen, landbouw op veengronden, afvalstortplaatsen, en door het gebruik van chemicaliën zoals koolwaterstoffen en zwavelhexafluoride. CO₂ is weliswaar het broeikasgas dat verreweg het meest wordt uitgestoten, maar andere broeikasgassen zoals methaan (CH₄), lachgas (N₂O), en industriële broeikasgassen (o.a. CFK, HCFK, SF₆ en NF₃) hebben een veel groter broeikaspotentieel. Zij dragen daardoor ook substantieel bij aan klimaatverandering.

Hoe behaalt ACTIAM de klimaatafspraken van Parijs?

ACTIAM heeft zich als doel gesteld om te voldoen aan de klimaatafspraken van Parijs. Maar hoe zorgen wij ervoor dat onze investeringen op tijd klimaatneutraal zijn? In ons selectiebeleid pakken wij de uitstoot van broeikasgassen vanuit verschillende kanten aan. Wij beoordelen hoe bedrijven het gebruik van fossiele brandstoffen terugdringen, hun landgebruik verbeteren, en hun uitstoot van gevaarlijk chemicaliën terugbrengen. Zo sluiten we achterblijvers uit als ze de transitie te langzaam maken waardoor zij voor ons een financieel risico opleveren. Maar ook stimuleren we bedrijven die de overstap juist wel maken, door deze bedrijven een plek te geven in onze duurzame- of impactfondsen. Ook zetten wij bedrijven aan tot verandering met engagement en ons stemgedrag bij aandeelhoudersvergaderingen. In ons beleid komt klimaat grofweg terug in vier thema's.

Allereerst beoordelen wij of bedrijven zich voldoende snel aanpassen aan de transitie naar een koolstof-arme economie. Dat klinkt abstract, maar het verschilt per sector wat dit concreet betekent.

- Het grootste deel van de mondiale CO₂-uitstoot komt nog steeds door kolen.¹ Daarom sluiten wij al gedurende enkele jaren mijnbouwbedrijven uit als zij meer dan 15 procent van hun opbrengsten halen uit kolen. Hierdoor investeren wij bijvoorbeeld al enkele jaren niet meer in China Coal Power Company.
- Voor de energie- en olie-industrie betekent dit dat wij kijken naar hun investeringen in hernieuwbare energiebronnen. In de ACTIAM Sustainable Enhanced Index betekent dit bijvoorbeeld dat energiebedrijven alleen worden toegelaten als zij minstens een even groot deel van hun inkomsten halen uit hernieuwbare energie als uit fossiele brandstoffen. Om die reden investeren wij in Energias de Portugal en Orsted.
- Energiebedrijven halen doorgaans hun energie uit verschillende bronnen. Hoewel vanuit meerdere kanten wordt gewaarschuwd dat investeringen in nieuwe kolencentrales kunnen leiden tot 'stranded assets', worden er nog steeds nieuwe kolencentrales gebouwd. Daarom investeert ACTIAM niet meer in energiebedrijven met nieuwe plannen voor kolencentrales die groter zijn dan 1000 megawatt (MW). Alvorens deze bedrijven uit te sluiten, nemen wij contact op om dit te bespreken. Zo bleek dat het Tsjechische energiebedrijf CEZ plannen had voor een nieuwe, grote kolencentrale. Maar door de markt- en maatschappelijke veranderingen hebben zij hun plannen herzien en is juist besloten om hun kolencentrales uit te faseren. Daarom is besloten CEZ niet uit te sluiten voor de ACTIAM-fondsen.
- Voor grootverbruikers van energie, zoals de cement, metaal en chemische sector, is het vaak niet altijd eenvoudig om hun uitstoot te reduceren. Maar ook in deze sectoren zie je veelbelovende nieuwe initiatieven ontstaan. Daarom beoordelen wij of deze bedrijven actie ondernemen om hun energiegebruik te reduceren. Een bedrijf als Heidelberg Cement is een goed voorbeeld van een cementproducent dat duidelijke doelen stelt voor haar energiegebruik en recycling van cement en daarom in ons beleggingsuniversum zit. Ook is ACTIAM betrokken bij engagement bij zes staal- en chemiebedrijven om hun energie-efficiëntie te verbeteren - zie verderop in dit kwartaalrapport.

¹ <https://ourworldindata.org/co2-and-other-greenhouse-gas-emissions>

- Vastgoed: Wereldwijd draagt de vastgoedsector ongeveer voor 8% bij aan CO₂-emissies, vooral door warmte- en energievoorziening in gebouwen. De energieprestaties van vastgoedbedrijven zijn erg verschillend. Energiezuinige gebouwen zijn duurder, maar leveren gedurende de levensduur van het gebouw aanzienlijke besparingen op, zowel in kosten als in uitstoot van broeikasgassen. Daarom heeft ACTIAM het Duurzaam Index Vastgoedfonds gelanceerd. Hierin worden alleen vastgoedbedrijven toegelaten die goed scoren op het gebied van energie, water en materiaalgebruik.
- Vervoer draagt voor ongeveer 20% bij aan de wereldwijde CO₂-uitstoot. Aangezet door steeds scherpere emissienormen is de auto-industrie momenteel in transitie. Alle bedrijven investeren miljarden euro's in elektrisch vervoer. Maar ook de toeleverende industrieën investeren in lichtere materialen en betere accu's. Gezien de verwachte groei van elektrisch vervoer, investeert ACTIAM in BYD, een van de grootste innovators op het gebied van elektrisch vervoer.

Een tweede belangrijk thema is landgebruik. Landgebruik door landbouw, veeteelt en bosbouw veroorzaakt ongeveer 23% van de broeikasgassen. Ontbossing en bosbranden dragen substantieel bij aan de CO₂-uitstoot. Landbouw en veeteelt zorgen juist voor veel methaan- en stikstofuitstoot, beide zeer agressieve broeikasgassen. ACTIAM heeft zich geëngageerd aan het terugdringen van ontbossing. Daarom werken wij in partnerschap met Satelligence aan een methode om met behulp van satellietdata en gegevens over handelsstromen te achterhalen welke bedrijven bijdragen aan ontbossing en wie hun producten afneemt. Dit heeft ertoe geleid dat wij in gesprek zijn met JBS, een Braziliaans voedselverwerkend bedrijf dat ervan wordt verdacht vlees te kopen van vee dat wordt gehouden in ontboste gebieden. Ook voeren wij engagement met palmoliebedrijven. Veel palmoliebedrijven in Indonesië en Maleisië starten plantages op ontboste veengronden. Met name het ontwateren van deze veengebieden draagt substantieel bij aan methaanuitstoot. Deze engagement heeft er al toe geleid dat deze bedrijven zich in toenemende mate committeren aan de richtlijnen van de Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO). Ook bij de screening van bedrijven kijken wij goed naar hoe bedrijven hun land gebruiken.

Een derde thema is de uitstoot van industriële broeikasgassen door de chemische industrie. Hoewel de totale uitstoot misschien niet hoog is, hebben deze stoffen een zeer hoog broeikaspotentieel. Veel van deze stoffen dragen ook nog bij aan de afbraak van de ozonlaag. Een aantal van deze stoffen is al verboden, maar de overgebleven stoffen worden nog steeds gebruikt als koelvloeistof of als industriële ontvetter bij LCD-schermen en fotonische cellen. Om ervoor te zorgen dat voorzichtig wordt omgegaan met deze stoffen, screent ACTIAM bedrijven streng op de wijze waarop zij de risico's van toxische emissies terugbrengen. Dat is de belangrijkste reden waarom een bedrijf zoals Mexichem (tegenwoordig Orbia) wordt uitgesloten. Ondanks de hoge risico's die zij lopen op toxische emissies, waaronder de industriële broeikasgassen, hebben zij hun milieumanagement en health & safety beleid niet op orde.

Tenslotte is ook afvalbeheer een sector die steeds meer aandacht krijgt vanwege haar rol bij het tegengaan van klimaatverandering. Wereldwijd wordt nog steeds veel afval gedumpt in stortplaatsen. Dit veroorzaakt ongeveer 18% van de wereldwijde methaanemissies, oftewel 3% van de totale uitstoot van broeikasgasemissies (in CO₂-equivalenten). Afvalbeheer is een groeiende sector, ook vanwege de groeiende aandacht voor een circulaire economie, waarbij meer producten worden hergebruikt of gerecycled in plaats van verbrand of gedumpt. Dit creëert kansen voor afvalbeheerders. Een bedrijf als Veolia Environment is daarom onderdeel van het ACTIAM Wereld aandelen Impact fonds.

Dit overzicht maakt duidelijk dat het tegengaan van klimaatverandering niet één aanpak vraagt. Het vraagt om een aanpak op maat, die verschilt per sector en per broeikasgas. Gelukkig zien wij in alle sectoren nieuwe innovaties en ontwikkelingen. Deze wijzen erop dat bedrijven zich meer bewust worden van de risico's als zij niet veranderen en de kansen die zij creëren als zij de transitie wel maken.

3. ACTIEF AANDEELHOUDERSCHAP

ACTIAM gelooft dat impact gecreëerd kan worden door gedragsverandering. Actief aandeelhouderschap kan gedragsverandering bij bedrijven stimuleren. Bijvoorbeeld door te stemmen voor aandeelhoudersresoluties op aandeelhoudersvergaderingen (voting). En door het gesprek aan te gaan met bedrijven om ze te laten weten welke verbeteringen ze kunnen doorvoeren (engagement).

3.1. ENGAGEMENTS

Deze zomer verstuurde het Interfaith Center on Corporate Responsibility een brief aan 11 voedsel- en drankenbedrijven over lobbygedrag. ACTIAM ondertekende deze brief. De bedrijven worden verzocht om alleen ten behoeve van de volksgezondheid te lobbyen, of helemaal niet te lobbyen. Daarnaast moeten zij inzichtelijk maken welke lobbyactiviteiten zij uitvoeren, of zij lid zijn van (of financiële steun geven aan) belangengroepen en of zij een bestuurdersrol bij dergelijke groepen hebben. De brief is verstuurd aan Campbell's, Coca-Cola, Conagra, General Mills, Kellogg's, Keurig Dr. Pepper, Kraft Heinz, Mondelez, Nestlé, PepsiCo en Unilever. Naar aanleiding van de brief zijn inmiddels met een aantal bedrijven gesprekken gevoerd.

Vanuit het collectief *Plastics Solutions Investor Alliance* werd afgelopen zomer ook een brief aan Starbucks verstuurd. Eerder werden gesprekken gevoerd met onder andere Procter & Gamble en Pepsico. Starbucks genereert ongeveer zes miljard plastic en papieren bekertjes per jaar en speelt daarmee een grote rol in het probleem van wegwerpplastic². Het bedrijf ondernam al eerder stappen om dit probleem aan te kaarten. Ook reageerde het snel op onze brief en gaven zij aan open te staan voor een gesprek. Een eerste afspraak heeft inmiddels plaatsgevonden. De groep beleggers achter dit initiatief, waaronder ACTIAM, zal het gesprek voortzetten en de voortgang in de gaten houden.

Samen met een andere Nederlandse belegger startte ACTIAM in juli een engagement over energie-efficiëntie met zes staal- en chemiebedrijven: Covestro, Fortescue Metals, Nucor, PPG, Sika en Umicore. PPG en Covestro hebben nog niet gereageerd, met de andere bedrijven is inmiddels een eerste gesprek gevoerd waarin de doelstellingen van het engagement in meer detail zijn besproken. Wij verwachten van de bedrijven dat zij een langetermijnstrategie formuleren voor het omgaan met en voorkomen van klimaatverandering, dat zij klimaat-gerelateerde risico's en kansen inzichtelijk maken, dat energie-efficiëntie is geïntegreerd in de langetermijnstrategie en dat zij een scenario analyse uitvoeren inclusief een scenario waarin de temperatuur niet meer dan twee graden Celsius stijgt, zoals afgesproken in het Klimaatakkoord van Parijs.

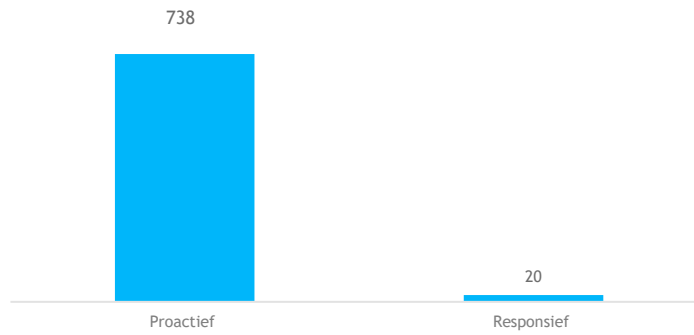
Tot slot voerde ACTIAM een gesprek met Domino's Pizza over de impact van de dierlijke producten die het bedrijf afneemt. Veel pizza's zijn belegd met kaas en vlees, twee producten met een grote voetafdruk van natuurlijke hulpbronnen. Het bedrijf heeft nog geen team dat zich hier specifiek mee bezighoudt maar stond open voor een gesprek. Wij hebben een aantal voorbeelden gedeeld en zullen het bedrijf uitnodigen voor een vervolgesprek.

De komende tijd zal ACTIAM starten met engagements in lijn met het recent gepresenteerde beleid, waarbij zeven 'business drivers' centraal staan: fossiele brandstoffen, water, land, chemische stoffen en afval, menselijk kapitaal, sociaal kapitaal en gedrag en integriteit.

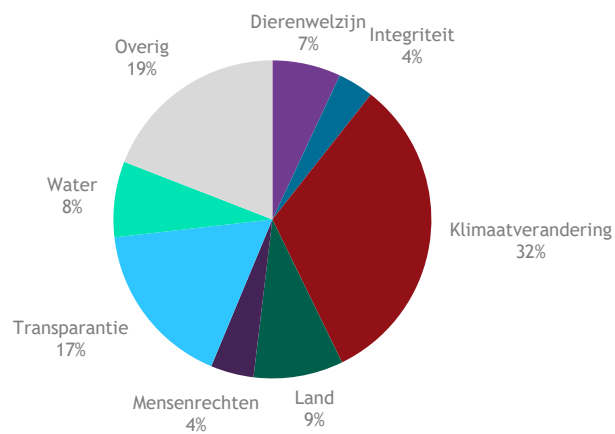
² <https://stories.starbucks.com/stories/2018/starbucks-and-closed-loop-to-develop-recyclable-compostable-cup-solution/>

Engagements - Totaal (758)

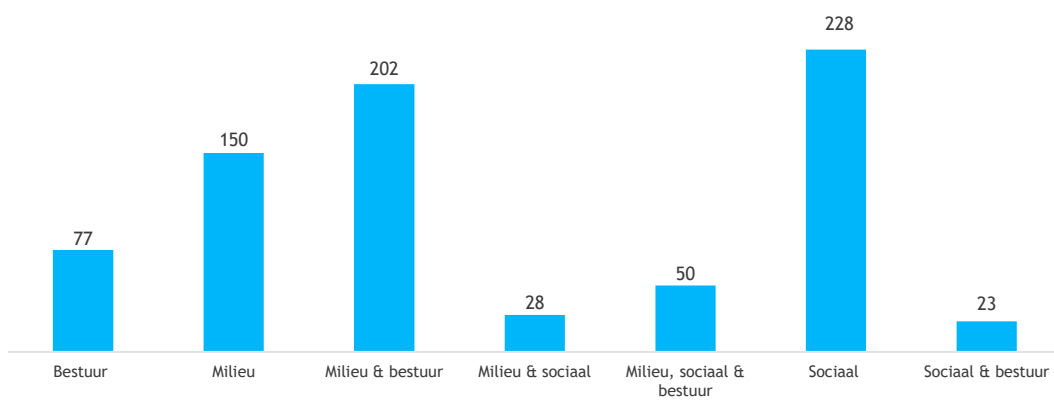
Verdeling naar Categorie



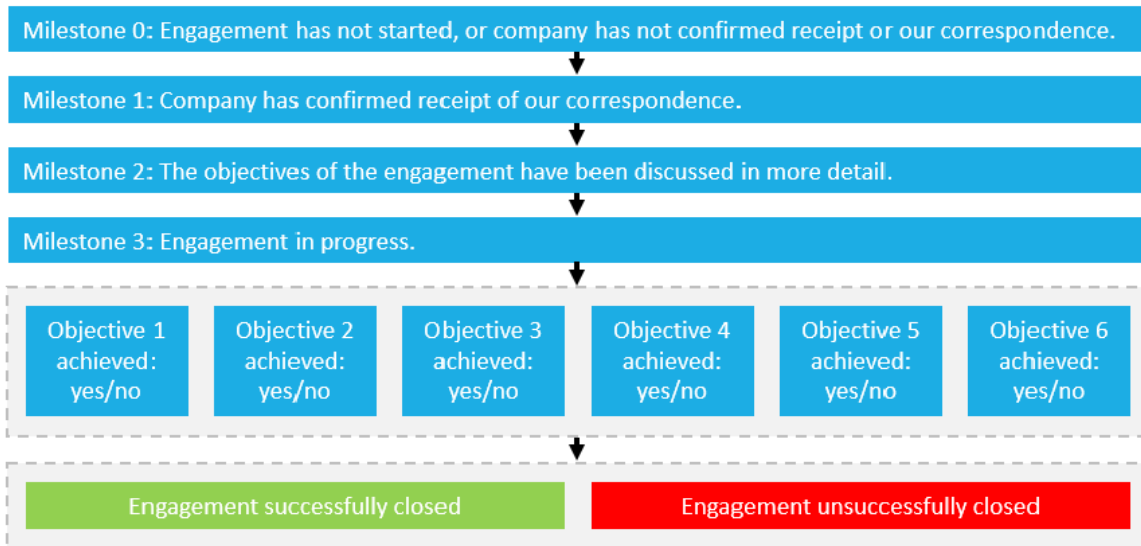
Verdeling naar Onderwerp



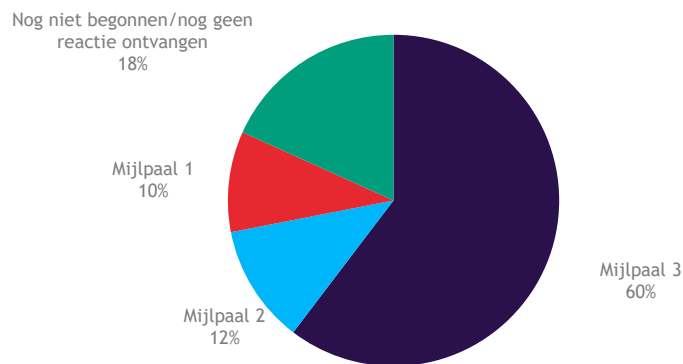
Verdeling naar E/S/G



Overzicht engagement milestones en objectives



Verdeling naar Mijlpaal



3.2. STEMMEN

In het derde kwartaal heeft ACTIAM haar stemrecht gebruikt in een reeks van algemene aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven uit onder andere Australië, Spanje, het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. De casusbeschrijvingen en statistieken omtrent hoe er gestemd is op aandeelhoudersvergadering in de tweede helft van het jaar volgen in het verslag over het vierde kwartaal van 2019.

4. HET BELEGBARE UNIVERSUM

4.1. BEDRIJVEN

Alle organisaties waarin ACTIAM belegt worden onderzocht op milieu-, sociaal en bestuurlijk gebied. De beoordelingscriteria voor deze onderwerpen staan in de Fundamentele Beleggingsbeginselen (ook wel met FIP afgekort vanuit het Engels: Fundamental Investment Principles). Deze hebben betrekking op mensenrechten, fundamentele arbeidsrechten, corruptie, milieuvervuiling, wapens, dierenwelzijn en klant- en productintegriteit. De Fundamentele Beleggingsbeginselen komen voort uit internationale verdragen, overeenkomsten en 'best practices' en zijn te vinden op de website van ACTIAM. Aan het einde van het derde kwartaal van 2019 heeft ACTIAM het beleid geactualiseerd. De eerste analyse en de gevolgen hiervan zullen tot uiting komen in het volgend kwartaal. In het kwartaalverslag hierna zal hier meer over worden geschreven.

Het onderzoeken van bedrijven leidde in het derde kwartaal van 2019 tot zes nieuwe uitsluitingen. De beslissingen tot uitsluitingen, toelatingen of wijzigingen vanuit het FIP-beleid worden genomen door het 'ACTIAM ESG comité'. Op grond van deze beginselen zijn er in het derde kwartaal van 2019 de zes onderstaande bedrijven uitgesloten. Allen zijn uitsluitingen die volgen uit het opvolgen van de reguliere screening van het beleggingsuniversum.








- **Bukit Asam Tbk PT.** Dit bedrijf is actief in kolenmijnbouw in voornamelijk Indonesië. De omzet van het bedrijf komt voor ruim 98% voort uit deze activiteit en is daarmee in overtreding met het beleid van ACTIAM omtrent het milieu.
- **Korea South-East Power Co. Ltd.** Korea South-East Power Co. Ltd. is een dochter van het bedrijf Korea Electric Power Corporation (KEPCO). Deze laatste heeft een historie aan corruptie zaken en ook spelen diverse milieuproblemen een rol, zoals een dambreuk in Laos in 2018. Korea South-East Power Co. Ltd. zelf genereert en distribueert elektriciteit waarbij 96% van de omzet uit kolen voort komt. Dit past niet in het ACTIAM beleid omtrent milieu en daarom is het bedrijf uitgesloten van beleggingen.
- **Korea Southern Power Co. Ltd.** Net zoals Korea South-East Power is Korea Southern Power Co. Ltd een dochter van KEPCO en een bedrijf dat elektriciteit genereert en verkoopt. Bij Korea Southern Power Co. Ltd komt 76% van de omzet uit kolen voort en ook dit is een overtreding van het beleid omtrent milieu.
- **Vale SA.** In januari 2019 heeft er wederom een dambreuk plaatsgevonden bij een mijn in het beheer van het bedrijf Vale. Na een soortgelijke ramp in 2015 heeft ACTIAM responsief engagement gevoerd met het bedrijf. Dit heeft helaas niet tot zo'n gedragsverandering bij Vale geleid dat deze nieuwe ramp kon worden voorkomen. Volgens onafhankelijke auditors is de veiligheid van diverse dammen van het Braziliaanse mijnbouwconcern niet gewaarborgd en is ook het inspectieproces corrupt en niet transparant. De gehele situatie en het handelen van Vale past niet binnen het gedrag dat ACTIAM verwacht van bedrijven waarin wordt geïnvesteerd en daarom is het bedrijf uitgesloten op basis van overtreding op de criteria milieu en mensenrechten.
- **Vale Overseas SA,** is onderdeel van Vale SA. Zie hierboven.
- **Washington H. Soul Pattinson and Company Limited.** Dit bedrijf is actief in kolenmijnbouw, goud- en kopermijnbouw en raffinage. Hierbij is bijna 90% van de omzet gerelateerd aan kolenmijnen en dit is in strijd met het beleid van ACTIAM omtrent milieu. Het bedrijf is daarom uitgesloten van beleggingen.

4.2. LANDEN (STAATSOBLIGATIES)








Staatsobligaties zijn een belangrijke beleggingscategorie bij ACTIAM en vormen een essentieel onderdeel van de strategie voor verantwoord beleggen. De Fundamentele Beleggingsbeginselen geven de ESG-criteria aan op het gebied van milieu, maatschappij en bestuur die worden mee gewogen bij de beleggingsbeslissingen. Meer concreet gaat het om onderwerpen zoals de rechten van de mens, corruptie, het milieu en wapens. Afgelopen kwartaal hebben er geen ontwikkelingen plaatsgevonden op het gebied van het ACTIAM-beleggingsuniversum voor staatsobligaties.

BIJLAGEN








UITSLUITINGEN: BEDRIJVEN

Bedrijf	Sector	Regio ³							
Adani Ports and Special Economic Zone	Transport	Opkomende markten				•			
Aerojet Rocketdyne Holdings, Inc.	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
Aeroteh SA	Kapitaalgoederen	Europa						•	
Airbus Group Finance BV	Kapitaalgoederen	Europa						•	
Airbus Group SE	Kapitaalgoederen	Europa						•	
Alpha Natural Resources, Inc.	Energie	Noord-Amerika				•			
Altria Group	Voedsel, dranken & tabak	Noord-Amerika							•
Aluminum Corporation of China Ltd.	Grondstoffen	Opkomende markten				•			
Arch Coal, Inc.	Energie	Noord-Amerika				•			
Aryt Industries Ltd.	Kapitaalgoederen	Europa						•	
Ashot Ashkelon Industries Ltd.	Kapitaalgoederen	Europa						•	
AviChina Industry & Technology Company Limited	Kapitaalgoederen	Opkomende markten						•	
Babcock International Group PLC	Zakelijke dienstverlening	Europa						•	
BAE Systems PLC	Kapitaalgoederen	Europa						•	
Banco BTG Pactual SA	Banken	Opkomende markten			•				•
Bank Vtb Pao	Banken	Opkomende markten	•						
Banpu Public Company Limited	Energie	Opkomende markten				•			
Barrick Gold Corporation	Grondstoffen	Noord-Amerika				•			
BAT Capital Corp	Voedsel, dranken & tabak	Europa							•
BAT Intl Finance Plc	Voedsel, dranken & tabak	Europa							•
Beijing Capital International Airport Company	Transport	Opkomende markten				•			
Berjaya Sports Toto Berhad	Dienstverlening	Opkomende markten							•
Bharat Heavy Electricals	Kapitaalgoederen	Opkomende markten						•	
Bloomberry Resorts	Dienstverlening	Opkomende markten							•
British American Tobacco (Malaysia) Berhad	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten							•
British American Tobacco PLC	Voedsel, dranken & tabak	Europa							•
Bukit Asam TBK PT	Energie	Opkomende markten				•			
BWX Technologies, Inc.	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
Canadian Tire Corp	Consumptiegoederen en kleding	Noord-Amerika						•	
Centrais Eletricas Brasileiras SA	Nutsbedrijven	Noord-Amerika	•			•			
China Avionics Systems Co., Ltd.	Kapitaalgoederen	Opkomende markten						•	
China Coal Energy Company Limited	Energie	Opkomende markten				•			
China Mobile Limited	Telecommunicatie	Opkomende markten	•		•				
China Petroleum & Chemical Corporation (SINOPEC)	Energie	Opkomende markten	•						
China Power International Development	Nutsbedrijven	Opkomende markten				•			
China Resources Power Holdings	Nutsbedrijven	Opkomende markten				•			
China Shenhua Energy Company Limited	Energie	Opkomende markten				•			
China Spacesat Co., Ltd.	Kapitaalgoederen	Opkomende markten						•	
Coal India	Energie	Opkomende markten	•			•			
Compagnie Financière Richemont SA	Consumptiegoederen en kleding	Europa						•	
CONSOL Energy Inc.	Energie	Noord-Amerika				•			
Continental Resources	Energy	Noord-Amerika				•			
Crown Resorts Limited	Dienstverlening	Azië-Pacific							•
Daicel Corporation	Grondstoffen	Azië-Pacific						•	
Dassault Aviation SA	Kapitaalgoederen	Europa						•	
DICK's Sporting Goods, Inc.	Retail	Noord-Amerika						•	
DMCI Holdings	Kapitaalgoederen	Opkomende markten				•			
DTE Energy Company	Nutsbedrijven	Noord-Amerika				•			
Eastern Co SAE	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten							•
Elbit Systems Limited	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
ENEA SA	Nutsbedrijven	Europa				•			
Energy Transfer Partners	Energie	Noord-Amerika	•						
Evraz plc	Grondstoffen	Europa		•					
Exxaro Resources Limited	Energie	Opkomende markten				•			
Federal State Unitary Enterprise SPLAV State Research & Production Association	Kapitaalgoederen	Opkomende markten						•	
Fluor Corporation	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	

³ Onder de regio Azië-Pacific vallen de volgende landen: Australië, Hong Kong, Japan, Nieuw Zeeland en Singapore

Bedrijf	Sector	Regio ⁴							
Flutter Entertainment	Dienstverlening	Europa							•
Freeport-McMoRan Inc.	Grondstoffen	Noord-Amerika	•			•			
G4S International Finance PLC	Zakelijke dienstverlening	Europa	•						
G4S PLC	Zakelijke dienstverlening	Europa	•						
Galaxy Entertainment Group Ltd	Dienstverlening	Azië-Pacific							•
Gazprom PAO	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika				•			
General Dynamics Corporation	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
Genting Bhd.	Dienstverlening	Opkomende markten							•
Genting Malaysia Berhad	Dienstverlening	Opkomende markten							•
Genting Plantations Berhad	Food, Beverage & Tobacco	Opkomende markten							•
Genting Singapore Plc	Dienstverlening	Azië-Pacific							•
Greek Organisation Of Football Prognostics S.A.	Dienstverlening	Opkomende markten							•
Grupo México S.A.B. de C.V.	Grondstoffen	Opkomende markten		•					
Guangdong Investment Ltd.	Nutsbedrijven	Opkomende markten						•	
Guanghui Energy Co Ltd.	Energie	Opkomende markten						•	
GVC Holdings	Dienstverlening	Europa							•
Hanwha Corporation	Kapitaalgoederen	Opkomende markten							•
Hanwha Techwin Co Ltd	Kapitaalgoederen	Opkomende markten							•
Harris Corporation	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika							•
Honeywell International Inc.	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika							•
Huadian Power International Corporation Ltd.	Nutsbedrijven	Opkomende markten						•	
Huaneng Power International Inc.	Nutsbedrijven	Opkomende markten						•	
Huntington Ingalls Industry	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika							•
Imperial Brands Finance PLC	Voedsel, dranken & tabak	Europa							•
Imperial Brands PLC	Voedsel, dranken & tabak	Europa							•
Inner Mongolia Junzheng Energy & Chemical Group Co Ltd	Grondstoffen	Opkomende markten						•	
Inner Mongolia Yitai Coal Co., Ltd.	Energie	Opkomende markten						•	
IOI Corporation Berhad	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten	•					•	
Itc Limited	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten							•
Jacobs Engineering Group Inc.	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika							•
Japan Tobacco Inc.	Voedsel, dranken & tabak	Azië-Pacific							•
Japan Tobacco International Financial Services	Voedsel, dranken & tabak	Asia-Pacific							•
Jardine Cycle & Carriage Limited	Retail	Azië-Pacific						•	
Jastrzebska Spolka Weglowa Spolka Akcyjna	Grondstoffen	Opkomende markten						•	
Jiangxi Copper Co Ltd-H	Grondstoffen	Opkomende markten						•	
Kangwon Land Inc	Dienstverlening	Opkomende markten							•
Kingston Financial Group LTD	Gediversifieerde financiële dienstverlening	Azië-Pacific							•
Korea South-East Power Co., Ltd	Nutsbedrijven	Opkomende markten						•	
Korea Southern Power Co., Ltd	Nutsbedrijven	Opkomende markten						•	
Kt&G Corporation	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten							•
Kuala Lumpur Kepong Berhad	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten	•	•					
L3-Harris Technology Inc.	Kapitaalgoederen	Opkomende markten							•
Larsen & Toubro Ltd.	Dienstverlening	Noord-Amerika							•
Las Vegas Sands Corp.	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika							•
Leidos Holdings	Kapitaalgoederen	Europa							•
Leonardo Finmeccanica SpA	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika							•
Lockheed Martin Corporation	Nutsbedrijven	Noord-Amerika							•
MDU Resources Group, Inc.	Dienstverlening	Azië-Pacific						•	
Melco Resorts & Entertainment Limited	Grondstoffen	Opkomende markten							•
Mesaieed Petrochemical Holding Company Q.S.C.	Dienstverlening	Azië-Pacific						•	
Mgm China Holdings Limited	Dienstverlening	Noord-Amerika							•
Mgm Resorts International	Nutsbedrijven	Noord-Amerika							•
NiSource Inc.	Energie	Opkomende markten						•	
Nk Rosneft' Pao	Grondstoffen	Opkomende markten	•						
Norilsk Nickel	Kapitaalgoederen	Opkomende markten						•	
NORINCO International Cooperation Ltd.	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika							•
Northrop Grumman Corporation	Dienstverlening	Europa							•
Novomatic Ag	Nutsbedrijven	Opkomende markten							•
NTPC Ltd.	Energie	Opkomende markten						•	
Oil and Natural Gas Corporation	Energie	Opkomende markten	•	•				•	
ONGC Videsh Ltd.	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten	•						
PAO Severstal	Grondstoffen	Opkomende markten						•	

⁴ Onder de regio Azië-Pacific vallen de volgende landen: Australië, Hong Kong, Japan, Nieuw Zeeland en Singapore

Bedrijf	Sector	Regio ⁵							
Petrobras Distribuidora S.A.	Energie	Opkomende markten			•				
PetroChina Company Ltd.	Energie	Opkomende markten	•		•	•			
Petróleo Brasileiro S.A. - Petrobras	Energie	Opkomende markten			•				
Petróleos Mexicanos	Energie	Opkomende markten		•					
PGE Polska Grupa Energetyczna SA	Nutsbedrijven	Opkomende markten							
Philip Morris International Inc.	Voedsel, dranken & tabak	Noord-Amerika				•			
Poongsan Corporation	Grondstoffen	Opkomende markten					•		
Porsche Automobil Holding SE	Autoproducenten	Europa			•	•		•	
Posco	Grondstoffen	Opkomende markten		•					
Posco Chemtech Company Ltd.	Kapitaalgoederen	Opkomende markten		X					
Posco Daewoo	Kapitaalgoederen	Opkomende markten		•					
PT Adaro Energy Tbk	Energie	Opkomende markten				•			
PT Astra International Tbk	Autoproducenten	Opkomende markten				•			
PT Barito Pacific Tbk	Grondstoffen	Opkomende markten				•			
Pt Gudang Garam Tbk	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten							•
Pt Hanjaya Mandala Sampoerna Tbk	Voedsel, dranken & tabak	Opkomende markten							•
PT United Tractors Tbk	Energie	Opkomende markten				•			
Ratch Group Public Company Limited	Nutsbedrijven	Opkomende markten	•			•			
Raytheon Company	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
Reynolds American Inc.	Voedsel, dranken & tabak	Noord-Amerika							•
Rheinmetall AG	Kapitaalgoederen	Europa						•	
Richemont International Holding SA	Consumptiegoederen en kleding	Europa						•	
Rio Tinto Finance PLC	Grondstoffen	Europa	•			•			
Rio Tinto Ltd.	Grondstoffen	Azië-Pacific	•			•			
Rio Tinto PLC	Grondstoffen	Europa	•			•			
Rockwell Collins, Inc.	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
Rolls-Royce Holdings PLC	Kapitaalgoederen	Europa						•	
Rolls-Royce PLC	Kapitaalgoederen	Europa						•	
Safran SA	Kapitaalgoederen	Europa						•	
Sands China Ltd.	Dienstverlening	Azië-Pacific							•
Sberbank Rossii Pao	Banken	Opkomende markten	•						
Serco Group PLC	Zakelijke dienstverlening	Opkomende markten						•	
Shanghai Industrial Holdings Limited	Kapitaalgoederen	Opkomende markten							•
Shanxi Xishan Coal and Electricity Power Co., Ltd.	Energie	Opkomende markten				•			
Shenergy Company Limited	Energie	Opkomende markten				•			
Shenzhen Energy Group Co., Ltd	Energie	Opkomende markten				•			
Sinopec Group Overseas Development 2013 Ltd.	Energie	Opkomende markten	•						
Sinopec Group Overseas Development 2015 Ltd.	Energie	Opkomende markten	•						
Sjm Holdings Limited	Dienstverlening	Azië-Pacific							•
South32 Limited	Grondstoffen	Azië-Pacific				•			
Southern Copper Corporation	Grondstoffen	Opkomende markten	•	•		•			
Swedish Match Ab	Voedsel, dranken & tabak	Europa							•
Tabcorp Holdings Limited	Dienstverlening	Azië-Pacific							•
Tatts Group Limited	Dienstverlening	Azië-Pacific							•
Tauron Polska Energia	Nutsbedrijven	Opkomende markten				•			
Textron Inc.	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
Thales SA	Kapitaalgoederen	Europa						•	
The Boeing Company	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
The National Commercial Bank SJSC	Banken	Opkomende markten							•
The Stars Group	Dienstverlening	Noord-Amerika							•
The Tata Power Company Limited	Nutsbedrijven	Opkomende markten				•			
Tokyo Electric Power Company Holdings, Inc.	Nutsbedrijven	Azië-Pacific	•						
Transneft' Pao	Energie	Opkomende markten	•						
Tsogo Sun Holdings Limited	Dienstverlening	Opkomende markten							•
United Technologies Corp	Kapitaalgoederen	Noord-Amerika						•	
Vale Overseas Ltd	Grondstoffen	Opkomende markten	•			•			
Vale S.A.	Grondstoffen	Opkomende markten	•			•			
Vedanta Limited	Grondstoffen	Opkomende markten	•			•			
Vedanta Resources PLC	Grondstoffen	Europa	•			•			
Volkswagen AG	Autoproducenten	Europa			•	•		•	
Volkswagen Bank GmbH	Autoproducenten	Europa			•	•		•	
Volkswagen Financial Services AG	Autoproducenten	Europa			•	•		•	
Volkswagen International Finance NV	Autoproducenten	Europa			•	•		•	





⁵ Onder de regio Azië-Pacific vallen de volgende landen: Australië, Hong Kong, Japan, Nieuw Zeeland en Singapore

Bedrijf	Sector	Regio ⁶							
Volkswagen Leasing GmbH	Autoproducenten	Europa			•	•		•	
Walmart	Voeding en detailhandel	Noord-Amerika		•		•			
Wal-Mart de Mexico S.A.B. de C.V.	Voeding en detailhandel	Opkomende markten	•	•					
Washington H. Soul Pattinson And Company Limited	Energie	Azië-Pacific				•			
William Hill Plc	Dienstverlening	Europa						•	
Wynn Macau, Limited	Dienstverlening	Azië-Pacific						•	
Wynn Resorts, Limited	Dienstverlening	Noord-Amerika						•	
Yanzhou Coal Mining Company Ltd.	Energie	Opkomende markten				•			
YPF Sociedad Anonima	Energie	Opkomende markten				•			
Zhejiang Zheneng Electric Power Co., Ltd	Energie	Opkomende markten				•			
Zijin Mining Group Co. Ltd.	Grondstoffen	Opkomende markten	•			•			

Legenda

	Mensenrechten
	Fundamentele arbeidsrechten
	Corruptie
	Milieu
	Wapens
	Klant- en productintegriteit
	Dierenwelzijn




UITSLUITINGEN: LANDEN

Land				
Afghanistan			•	•
Algerije			•	•
Angola			•	•
Azerbeidzjan			•	•
Bahrein			•	
Bangladesh				•
Brunei			•	
Burundi			•	•
Cambodja			•	•
Centraal-Afrikaanse Republiek	•		•	•
China	•		•	
Cuba			•	•
Democratische Republiek Congo			•	•
Djibouti			•	•
Egypte	•		•	•
Equatoriaal Guinea			•	•
Eritrea	•		•	•
Ethiopië			•	•
Gabon			•	•
Gambia			•	•
Guinea				•
Guinea-Bissau				•
Haïti				•
Irak			•	•
Iran	•		•	•
Israël			•	
Jemen	•		•	•
Kameroen			•	•
Kazachstan			•	
Kirgizië				•
Komoren				•
Laos			•	•
Libanon				•

⁶ Onder de regio Azië-Pacific vallen de volgende landen: Australië, Hong Kong, Japan, Nieuw Zeeland en Singapore

Liberia			•
Libië	•	•	•
Mali			•
Marokko		•	
Mauritanië		•	•
Mozambique			•
Myanmar	•		•
Nigeria			•
Noord-Korea	•	•	•
Oezbekistan		•	•
Oman		•	
Pakistan			•
Palestina (West Bank en Gaza)		•	•
Qatar		•	
Republiek Congo		•	•
Rusland	•	•	•
Rwanda		•	
Saoedi-Arabië		•	
Soedan	•	•	•
Somalië	•	•	•
Swaziland		•	•
Syrië	•	•	•
Tadzjikistan		•	•
Thailand		•	
Tsjaad		•	•
Turkije		•	
Turkmenistan		•	•
Venezuela		•	•
Verenigde Arabische Emiraten (VAE)		•	
Vietnam			
Wit-Rusland	•	•	•
Zimbabwe	•		•
Zuid-Soedan	•	•	•

Legenda

	Wapenembargo's van de VN en/of de EU
	Freedom House "niet vrij"
	Wereldbank World Governance Indicators

Disclaimer

Deze Disclaimer is van toepassing op de in dit document opgenomen commerciële informatie (hierna: de Informatie) die door ACTIAM N.V. (hierna: ACTIAM) aan de ontvanger wordt aangeboden. Door het in ontvangst nemen van deze Informatie accepteert de ontvanger de toepasselijkheid van deze Disclaimer. ACTIAM streeft ernaar nauwkeurige en actuele informatie te verschaffen uit betrouwbaar geachte bronnen. ACTIAM kan echter de nauwkeurigheid en volledigheid van de Informatie niet garanderen en aan de Informatie kunnen geen rechten worden ontleend. De Informatie kan technische of redactionele onnauwkeurigheden of typografische fouten bevatten. ACTIAM geeft geen garanties, expliciet of impliciet, aangaande de vraag of de Informatie die middels deze presentatie en/of dit document verkregen is nauwkeurig, volledig of actueel is. ACTIAM is niet verplicht om de verstrekte Informatie bij te werken of onnauwkeurigheden of fouten te herstellen. De ontvanger zal ACTIAM inclusief haar bestuurders, management en medewerkers niet aansprakelijk stellen voor eventuele tekortkomingen in deze Informatie. De waarde van beleggingen kan fluctueren en resultaten behaald in het verleden bieden geen garantie voor de toekomst. Het bespreken van risico's in de Informatie dient niet beschouwd te worden als een volledige opsomming van alle voorkomende risico's. De hier vermelde Informatie dient door de ontvanger niet te worden geïnterpreteerd als zakelijk, financieel, beleggings-, hedging-, handels-, juridisch, regelgevend, belasting-, of boekhoudkundig advies. De belegger dient zelf elders onafhankelijk advies in te winnen. Ook dient deze informatie niet beschouwd te worden als een aanbod om producten te kopen, te verkopen of te investeren. Op producten en diensten genoemd in deze Informatie zijn mogelijk specifieke voorwaarden van toepassing die geraadpleegd dienen te worden voordat tot een transactie besloten wordt. De ontvanger van de Informatie is zelf verantwoordelijk voor de wijze waarop de ontvanger de Informatie gebruikt. De op die Informatie gebaseerde beslissingen zijn voor rekening en risico van de ontvanger. Deze Informatie wordt de ontvanger uitsluitend aangeboden voor eigen gebruik en de ontvanger zal deze Informatie slechts aan derden ter beschikking stellen na schriftelijke toestemming van ACTIAM. Nederlands recht is van toepassing op deze Disclaimer.